

10. Tsiuliupa, N. L., & Zakhodiakin, O. V., 2017. Formuvannia metodychnoi kompetentnosti maibutnoho pedahoha-muzykanta v protsesi navchannia hry na fortepiano [Formation of Methodological Competence of Future Music Teachers in the Process of Learning to Play the Piano]. *Nova pedahohichna dumka*, 2(90), 93–95.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2024-36-300-310>

УДК 373.018 (477) «202»

Мартіна Олеся Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методик початкової освіти,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2829-5483>

martina@kpmu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню проблеми формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів початкових класів; обґрунтовано педагогічні умови формування лінгвістичної компетентності майбутніх фахівців початкової школи в цілісному освітньому процесі; розроблено систему формування лінгвістичної компетентності, яка містить мету, суб'єкти освітнього процесу, методику формування теоретичного і практичного характеру.

Досліджуване питання зумовлює переосмислення навчання української мови в закладах вищої освіти, де змінюються акценти із вивчення теорії мови на формування умінь їх використовувати практично. Вища освіта повинна забезпечити високий рівень підготовки здобувача до життя, що має фахові знання, сформоване професійне мовлення тощо. Майбутній учитель початкових класів у процесі професійної підготовки повинен розвивати вміння комунікувати мовленнєвими засобами, тобто володіти комунікативною компетентністю.

Методологічною основою дослідження є теоретичні аспекти реформування вищої освіти. У статті застосовуються методи педагогічного дослідження: аналіз наукових та теоретичних концепцій; вивчення, синтез, узагальнення літератури, зокрема психолого-педагогічної, лінгвістичної і методичної; спостереження над процесом комунікації; узагальнення педагогічного досвіду з метою вивчення стану розробленості досліджуваної проблеми. Науковою новизною дослідження є конкретизація поняття «лінгвістична компетентність», яка є важливим чинником для засвоєння інформації,

оволодіння навичками та знаннями, необхідними для майбутньої професії вчителя початкових класів.

Ключові слова: лінгвістична компетентність; професійна підготовка; мовна освіта; професійна компетентність; комунікативна компетентність; освітній процес; освітнє середовище; дитиноцентризм; Нова українська школа; самореалізація; морально-етичні цінності.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Динаміка глобалізаційних процесів, стрімкий поступ інформаційних технологій, докорінні соціально-економічні перетворення викликали потребу оновлення системи вітчизняної освіти як закономірного еволюційного процесу, пов'язаного з необхідністю зміни освітньої моделі, сформованої в умовах сучасного суспільства. На часі пошук продуктивних освітніх моделей, що ґрунтувалися б не лише на опануванні здобувачами вищої освіти теоретичних знань, формуванні в них стійких умінь і навичок, а й сприяли б збагаченню їхнього досвіду в самостійному здобуванні знань, формуванні наукового мислення, мотивації їх до професійного саморозвитку [5, с. 113].

Актуальність формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів викликана потребами сучасного полікультурного світу, в якому майбутньому фахівцеві недостатньо лише глибоко засвоїти теорію мови, а й повноцінно професійно реалізуватися. Випускники педагогічних закладів вищої освіти мають поєднувати інтегровані якості наставника, здатного спонукати вихованців до свідомого засвоєння знань, формувати в учнів необхідні уміння й навички, розвивати у школярів бажання самостійно здобувати знання, виховувати в них позитивні людські якості.

Питання мовної підготовки майбутніх учителів початкових класів, удосконалення мовної, мовленнєвої і комунікативної компетентностей в умовах сьогодення набуло важливого значення, «особливо в контексті набуття знань про інформаційні можливості надання й отримання знань, умінь і навичок, а також опанування майбутніми педагогами сучасними освітніми тенденціями, відображеними в нормативних документах, що визначатимуть у подальшому стратегію підготовки нового покоління педагогічних кадрів, які працюватимуть на різних ступенях базової освіти» [1, с. 57].

Завдяки запровадженню Концепції НУШ початкова ланка загальної освіти в наш час пройшла значні трансформації. Ці зміни містять розширення сфери професійної компетентності вчителів початкових класів, що відзначається акцентуванням уваги на формуванні лінгвістичної кваліфікації майбутніх педагогів [8, с. 126].

У Державному стандарті початкової освіти сказано, що «до ключових компетентностей належать: 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі

мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях; 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, опанування навичками міжкультурного спілкування» [2].

Тому реалізація лінгвістичної змістової лінії є показником якісного здобуття знань здобувачами вищої освіти. Від рівня сформованості лінгвістичної компетентності залежить загальна професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів.

Відповідно метою професійної підготовки в закладі вищої освіти майбутніх учителів початкових класів є «набуття ними досвіду педагогічної діяльності, мається на увазі оволодіння інтерактивними технологіями навчання, методами формування навичок самостійної роботи, тобто не лише засвоєння певного обсягу знань, вироблення відповідних умінь і навичок, а й здатність застосовувати їх в особливих умовах, вміння швидко орієнтуватися в ситуаціях безпосередньої професійної діяльності» [3, с. 117].

Усе частіше в наукових студіях педагогів зустрічаємо термін «професійна компетентність», під якою розглядають «єдність теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти до здійснення майбутньої педагогічної діяльності. Відтак важливо під час формування й удосконалення лінгвістичних компетентностей уміти викладачеві вдало поєднувати ці компоненти, застосовуючи різні адаптовані під наші реалії навчання у форматах офлайн та онлайн методи, прийоми, технології й засоби навчання» [4, с. 265].

Саме тому «актуальним для формування лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів є:

- 1) сприяння посиленню інтересу до вивчення української мови;
- 2) залежність форми навчання, видів його контролю від змісту навчального матеріалу (зокрема теми синтаксису української мови);
- 3) перевага таких методів особистісно орієнтованого навчання, які активізують розвиток розумової та розмірковувальної діяльності студентів, їхню самодіяльність, роботу всієї академічної групи загалом, гарантують свідоме, систематичне сприйняття й міцне засвоєння знань;
- 4) ефективне поєднання методів навчання у викладанні мовних дисциплін, забезпечення єдності формальних і матеріальних моментів, тобто відповідність змісту навчального матеріалу та форм його викладу;
- 5) постійна, планомірна робота над підвищенням мовної та мовленнєвої культури студентів, їхньої орфографічної та пунктуаційної грамотності;
- 6) упровадження інноваційних технологій, індивідуально орієнтованих інтегративних методик, спрямованих на досягнення кінцевого результату – підвищення рівня знань як основної умови набуття лінгвістичної компетентності» [7, с. 17].

Таким чином, виникає потреба в аналізі педагогічної технології формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів початкових класів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування лінгвістичної компетентності здобувачів закладів вищої освіти України не нова, але багатоаспектна, і тому в лінгвістичній літературі їй присвячено чимало досліджень: психологічна теорія зв'язку мови та мислення, мови й пізнання, мови та мовлення (Ш.О. Амонашвілі, Л.С. Виготський, П.Я. Гальперін, О.М. Леонтьєв, І.І. Огієнко, О.О. Потєбня, С.Л. Рубінштейн); наукові праці з проблем лінгвостилістичного аналізу тексту (М.М. Бахтін, Л.А. Булаховський, В.В. Виноградов, Д.М. Овсяннико-Куликівський) роботи мовознавців, лінгводидактів, методистів із питань формування лінгвістичної та комунікативної компетентності (А.О. Білецький, І.Р. Вихованець, С.Я. Єрмоленко, Г.В. Онкович, В.М. Русанівський).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає у визначенні аспектів формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів початкових класів у контексті професійної підготовки. **Завдання:** розкрити зміст професійної лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів; визначити роботу над усуненням помилок під час аудиторних занять у мовленні здобувачів вищої освіти; встановити необхідність дотримання правил спілкувального етикету та його складників, зокрема мовного і мовленнєвого етикету.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Важливий напрям розвитку сучасної вищої освіти – формування майбутніх фахівців, які опанували глибокими професійними знаннями та компетентностями й готові до їхнього використання у власній діяльності. На сучасному етапі освітніх реформ варто приділяти увагу формуванню та розвитку в майбутніх учителів оцінювально-аналітичних навичок, збагаченню їхнього лінгводидактичного досвіду, знайомству з інноваційними методиками мовної освіти, вмінню працювати із різними інформаційними джерелами тощо. Суттєву роль при цьому відіграють ключові компетентності, вивченню проблем формування яких присвячено низку наукових досліджень у галузі професійної педагогіки.

Основна мета вивчення мови – «комунікативність, вільне, вміле користування нею в усіх сферах життя, особливо – професійній педагогічній діяльності. Саме комунікативний метод орієнтує учнів на збудження потреби у нових словах і нових знаннях, отже, – активізує пізнавальну діяльність, сприяє пошуку незвичних, оригінальних форм її розвитку» [1, с. 60].

Саме лінгвістична компетентність вчителя забезпечує реалізацію складників процесу засвоєння літературної мови, сприяє формуванню мовної свідомості педагогічної особистості. Окрім того, і «всі інші типи компетентностей неможливо сформувати, якщо вчитель будь-якої спеціалізації не є лінгвістично компетентною

особистістю. Поле застосування лінгвістичної компетентності є надто широким, щоб зводити її тільки до сфери діяльності вчителя-словесника. Лінгвістична компетентність є передумовою практично всіх видів компетентностей сучасного вчителя, без неї неможливо досягти високого рівня професійної майстерності, сформуванню реноме педагогічної особистості, адже вчитель є перш за все специфічною мовною особистістю» [3, с. 120].

Саме від того, якою мірою людина засвоює мовні закони суспільства, залежить її місце в сьогоденному світі, обрана нею професія, успіхи й досягнення у праці і творчості і, врешті-решт, – людське та професійне становлення як особистості. У процесі вивчення мовних дисциплін майбутній учитель початкових класів має усвідомити лінгвістичні явища в неперервному ланцюжку пізнання, мислення, формування вмінь та навичок, які сприяють розвитку мови та мовлення і, врешті-решт, призводять до створення відповідної компоненти знань, що і є передумовою формування лінгвістичної компетентності.

Зміна освітніх цілей і завдань у напрямі від традиційної (знанневої) парадигми до компетентнісної, що передбачає забезпечення розвитку особистості, її пізнавальних та емоційних здібностей, спричинила перегляд не тільки змісту освіти, результатів її, а й дидактичного інструментарію. Результати традиційного навчання успішно забезпечували методи, що «відображали абстрактність змісту освіти, репродуктивний характер навчання, суб'єкт-об'єктні стосунки між учителем та учнями, ототожнення рівня компетентності з рівнем засвоєння теоретичного матеріалу. Для розв'язання завдань формування (розвитку) функційної грамотності учнів, що передбачає наявність спеціальних здібностей, ключових і предметних компетентностей, необхідні інші методики, технології, ключовими елементами яких є методи» [4, с. 266].

Сформуванню здобувачів освіти як умілих мовних особистостей спроможні лише компетентні педагоги, які в процесі фахового становлення здобули належну теоретичну і практичну підготовку до втілення мовно-літературної освітньої галузі, апробували найефективніші методики опрацювання мовного й літературного матеріалу, відкриті до міжособистісної взаємодії в освітньому просторі, готові постійно вдосконалювати свою педагогічну майстерність, на високому рівні володіють нормами культури української мови і мовлення, дотримуються їх.

Учителів забезпечено право добирати дидактичний інструментарій на основі власних спостережень і висновків про індивідуальні пізнавальні запити й можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку) [5, с. 114]. Ураховуючи вибір і потреби здобувачів освіти, дослідивши дидактичну потребу, вчитель може вносити корективи в тривалість уроків, розклад, варіювати кількість передбачених годин на вивчення конкретної теми залежно від її складності, рівня засвоєння здобувачами освіти тощо.

Професійний стандарт «Учитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» окреслює «сукупність компетентностей, необхідних для провадження освітньої діяльності педагогів, зокрема: здатність вивчати, аналізувати, застосовувати професійну літературу; здатність планувати роботу, розробляти календарно-тематичне планування, планувати професійний саморозвиток вчителя; здатність добирати доцільні методи, форми

й засоби навчання відповідно до визначених мети і завдань уроку, іншої форми навчання; здатність до відстеження динаміки та забезпечення підтримки особистісного розвитку дитини в освітньому процесі тощо» [8, с. 125].

На основі визначених компетентностей логічно виокремити в структурі підготовки майбутнього вчителя до здійснення професійної діяльності такі складники: «загальну підготовку, яку ще можна назвати методологічно-розвивальною; спеціально-професійну підготовку, що передбачає психологічно-педагогічну, методичну готовність; особистісну підготовку (самовиховання й самовизначення майбутнього педагога)» [3, с. 117].

Учитель початкових класів є такою специфічною мовною особистістю, від рівня лінгвістичних знань, мовленневих умінь і навичок якої залежить не тільки рівень її професійної майстерності, а й взагалі її особистісний статус досвідченого, компетентного фахівця, оскільки «саме компетентність є тим мірилом справжнього професіоналізму, що безпосередньо впливає на становлення педагогічної особистості. Тому мовну стратегію визначено одним із державних пріоритетів освіти, найважливішим чинником впливу на формування інтелектуальної, дійсно компетентної педагогічної мовної особистості» [7, с. 16].

Якісні рівні професійної лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів відображають усі ступені засвоєння ним мовних знань, вироблення умінь, навичок, згідно з вимогами навчальних програм закладу вищої освіти. Індивідуальні вміння викладача коригувати навчальний матеріал залежно від специфіки студентської аудиторії, програмування авторських методик навчання свідчить про оригінальність його лінгвістичного мислення, творчого підходу до процесу навчання. І що цікавішими є такі методики, то кращими є результати процесу навчання, то кращими є вони для здобувачів ЗВО.

Якість навчання, якісна підготовка спеціаліста педагогічної галузі нерозривно пов'язана з мовою. Саме тому лінгвістично компетентна особистість має виховане мовне чуття, мовну інтуїцію, що підтверджує особисті рівні її мовної та мовленневої культури. І мовний, і мовленнєвий компоненти є основними у практичній діяльності майбутнього вчителя початкових класів, а тому вони повинні бути пов'язаними з викладанням усіх навчальних дисциплін, а не тільки предметів мовного циклу. Формувати лінгвістичну компетентність майбутнього педагога початкових класів на заняттях з мови – означає «формувати таку мовну особистість, яка зможе в подальшій професійній діяльності абсолютно вільно користуватись своїми теоретичними знаннями та практичним досвідом, навчаючи та виховуючи учнів» [6, с. 141].

Майбутні вчителі повинні розуміти, що початкова школа є першою ланкою в системі шкільної освіти, завданням якої є успішна адаптація молодших школярів до умов середовища, в якому вони здобуватимуть освіту, соціалізація дітей у новому колективі, формування ключових компетентностей, виховання ввічливих і толерантних особистостей зі сформованим художнім смаком. Однією з умов формування таких особистостей є врахування й задоволення індивідуальних потреб школярів, стимулювання їхньої дослідницької активності й мовленневої діяльності.

А тому здобувачі вищої освіти за спеціальністю «Початкова освіта» повинні бути підготовлені до втілення змістових ліній початкового курсу мовної освіти [5, с. 112].

Педагоги є еталонами для учнів, зокрема і з погляду дотримання норм літературної мови. А тому в процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів особливу увагу потрібно звертати на якість мовлення, дотримання норм української літературної мови в усному й писемному мовленні.

Одним із основних завдань під час аудиторних занять є цілеспрямована робота над викоріненням усталених у студентському мовленні помилок, адже однією з основних причин наявності помилки є неусвідомлення її як помилки.

Робота над усуненням помилок у мовленні здобувачів вищої освіти безпосередньо пов'язана з формуванням компетентності майбутніх педагогів виявляти такі відхилення в усному й писемному мовленні учнів і планувати роботу над запобіганням порушень різних типів норм сучасної української літературної мови.

Важливим питанням у фаховій підготовці майбутніх учителів початкової школи є робота з уніфікацією термінологічного апарату, оскільки в науковій літературі й методичному супроводі освітнього процесу досі наявна неоднозначність.

Оскільки вчитель початкових класів – це перший педагог, який починає працювати з молодшими школярами, то саме він стає орієнтиром у питанні використання мови під час здійснення різних видів мовленнєвої діяльності. А тому важливою умовою результативності освітнього процесу є сформованість риторичної компетентності майбутніх учителів. Із метою формування зазначеної компетентності під час навчальних занять здобувачам вищої освіти варто пропонувати завдання, що передбачають активну мовленнєву взаємодію, а саме: підготовлені й непідготовлені висловлювання, створення діалогів/полілогів, моделювання ситуацій професійного мовлення (уривків уроків різних видів, екскурсій, виховних заходів, бесід із батьками, колективних нарад тощо) [6, с. 142].

Варто наголошувати на дотриманні правил спілкувального етикету і його складників, зокрема мовного і мовленнєвого етикету (вживання в усному й писемному мовленні етикетних формул вітання, прощання, подяки тощо залежно від ситуації мовлення й співрозмовника): *Доброго дня! До побачення! Дякую! Спасибі! Будь ласка!* Робота з формування навичок використовувати етикетні формули передбачає активне застосування їх під час моделювання ситуацій професійного мовлення (спілкування зі школярами, колегами, батьками), написання особистих і ділових листів (зокрема й електронного листування); важливо надати здобувачам вищої освіти інформацію про наявність варіантів етикетних формул (наприклад, *Доброго дня! Добридень!*). Також є потреба наголосити на правописних особливостях таких конструкцій, оскільки в мовленнєвій практиці значної частини суспільства усталилися неправильні їх писемні варіанти. Суголосним є також питання використання правильних формул звертання, зокрема іменників у формі кличного відмінка: *Оксано, Миколо, пані Марино, пане Олексію, Іване Степановичу* тощо. Саме такі формули звертання притаманні українській мові і вирізняють її з-поміж багатьох мов. Важливо, щоб майбутні педагоги не лише використовували нормативні етикетні формули у власному мовленні, а й

усвідомлювали вагомість у майбутній професійній діяльності навчання застосовувати такі засоби в мовленнєвій діяльності здобувачів освіти, школярів.

Лінгвістична свідомість завжди відображає рівні лінгвістичного пізнання, тому і є «чинником дієвої сили тих теоретичних знань та практичних умінь і навичок, що склалися під впливом використання викладачами мовних дисциплін особистого нестандартного творчого підходу до складного процесу формування лінгвістичної компетентності. Розвиток неординарності лінгвістичного мислення здобувачів вищої освіти завжди є свідченням неординарності викладання мовного матеріалу, тобто неординарного підходу викладача до свого предмета, а головне – його особистою зацікавленістю у необхідності змін у загальній методичній системі викладання тих курсів, які спрямовані на розвиток комунікативних здібностей майбутнього вчителя початкових класів» [4, с. 267].

Зауважимо, що «у формуванні світогляду сучасного вчителя важливе значення належить виконанню умов, які допомагають переводити наукові знання в систему поглядів і переконань. Це, насамперед, глибоке осмислення інформації. Чим глибше проникає думка вчителя в сутність наукових ідей, понять, законів, тим ширшими стають можливості для формування його поглядів і переконань. Зокрема, для трансформації знань у погляди і переконання належну увагу слід звертати на наукове доведення, обґрунтування, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків, уміння переконувати, використовуючи педагогічну техніку і новітні технології» [9, с. 367].

Бажання викладача ЗВО розвивати мовне чуття здобувача, привчати його бачити за текстом художнього твору мовну особистість автора допомагає відчутти, яким чином мова відображає світ, пропущений крізь свідомість людини, як мова впливає на формування особистості. Таким чином, складний процес формування лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів є процесом формування засобами мови індивідуального та колективного менталітету особистостей свідомих членів суспільства.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Компетентнісне орієнтування сучасної освіти в Україні, що закріплено на законодавчому рівні, визначає вектори фахової підготовки майбутніх педагогів початкової школи. Воно покликане забезпечити належні умови для індивідуального розвитку кожного здобувача освіти, задоволення його пізнавальних, творчих, дослідницьких потреб. Одне із завдань майбутніх педагогів – навчити школяра вчитися впродовж життя, вказати орієнтири в житті і в освітній діяльності, що є особливо актуальним на етапі початкової освіти [7, с. 20]. Саме цей етап є першою ланкою в системі шкільної освіти, спрямованою на формування компетентностей учнів, необхідних для ефективно соціалізації, виховання громадянина держави з активною життєвою позицією, який вправно користується українською мовою в різних комунікативних ситуаціях, здатний спілкуватися нею для духовного, культурного й національного самовияву. Учитель початкових класів повинен закласти основи розуміння того, що українська мова –

це не лише навчальний предмет, не лише засіб вивчення інших предметів, а що українська мова є ґрунтом для пізнання світу, реалізації себе в цьому світі, розуміння й вияву себе як представника українського етносу, а також найважливішим символом державності і виразником національної ідентичності.

Освітній процес у закладах вищої освіти, що готують фахівців спеціальності «Початкова освіта» (зокрема до втілення мовно-літературної освітньої галузі), потрібно спрямувати на формування свідомих і компетентних особистостей, які вправно користуються українською мовою в різних комунікативних обставинах, мають художній смак до літератури, а визначені попередньо цінності плекають у власному житті і здатні показати приклад школярам [1, с. 36].

Перспективним вважаємо дослідження особливостей методики навчання мовних одиниць різних рівнів, методики навчання читання, зокрема літературного, методики опрацювання текстів різних стилів і жанрів із урахуванням векторів і пріоритетів компетентнісної освіти в початковій школі.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Берека, В.Є., Галас, А.В., 2018. *Професійна компетентність вчителя початкових класів: навчально-методичний посібник для вчителів*. Харків: Вид-во «Ранок», 496.
2. Державний стандарт початкової освіти. Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>>.
3. Зорочкіна, Т.С., 2022. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до професійного самовдосконалення. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 1, 117–121.
4. Калита, Н.В., 2015. Підготовка вчителя початкової школи в контексті сучасних освітніх парадигм. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 14, 265–269. Доступно: <<http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/014-38.pdf>>.
5. Мамчич, О.С., 2014. Педагогічна технологія формування лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. *Педагогіка вищої та середньої школи*, 42, 112–118.
6. Мордовцева, Н.П., 2023. Ключові питання мовної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах сьогодення. *Формування професійної компетентності майбутніх фахівців: педагогічна та філологічна парадигми: матеріали Міжнародної науково-практичної міждисциплінарної конференції (м. Тернопіль, 11 травня 2023 року)*. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 141–145.
7. Одинцова, Г.В., 2019. Формування мовної особистості майбутніх фахівців початкової освіти в умовах Нової української школи. Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування: колективна монографія [за ред. В.М. Чайки, О.І. Янкович]. Тернопіль: Осадца Ю. В., 16–25.

8. Янчук, Н.В., 2014. Формування мовної компетенції майбутнього вчителя-словесника в контексті функціонально-комунікативного підходу до вивчення сучасної української літературної мови. *Методичний пошук: Викладацько-студентський збірник наукових праць*, 1, 125–130.

9. Stratulat, N., Martina, O., Tretiak, N., Hordiichuk, M., Boieva, E., & Shvetsova, I., 2021. Speech Culture: Postmodern Dimensions of the Professional Standard. *Postmodern Openings*, 12(2), 367-386. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.2/313>.

FORMATION OF LINGUISTIC COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF PRIMARY GRADES

Olesia Martina,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Primary Education,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2829-5483>
martina@kpnu.edu.ua

Abstract. The article is devoted to the study of the problem of the formation of linguistic competence of future primary school teachers; the pedagogical conditions for the formation of linguistic competence of future primary school specialists in a holistic educational process are substantiated; a system of formation of linguistic competence has been developed, which contains the goal, subjects of the educational process, and methods of formation of a theoretical and practical nature.

The researched question leads to a rethinking of the teaching of the Ukrainian language in institutions of higher education, where the emphasis changes from the study of language theory to the formation of skills to use them practically. Higher education should ensure a high level of preparation of the applicant for life, having professional knowledge, formed professional speech, etc. In the process of professional training, the future primary school teacher must develop the ability to communicate by means of speech, i.e. possess communicative competence.

The methodological basis of the study is the theoretical aspects of higher education reform. The article uses methods of pedagogical research: analysis of scientific and theoretical concepts; study, synthesis, generalization of literature, in particular psychological-pedagogical, linguistic and methodical; observation of the communication process; generalization of pedagogical experience in order to study the state of development of the researched problem. The scientific novelty of the study is the specification of the concept of "linguistic competence", which is an important factor for assimilating information, mastering the skills and knowledge necessary for the future profession of a primary school teacher.

Keywords: linguistic competence; professional training; language education; professional competence; communicative competence; educational process; educational environment; child-centeredness; New Ukrainian school; self-realization; moral and ethical values.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bereka, V.Ie., & Halas, A.V., 2018. *Profesiina kompetentnist vchytelia pochatkovykh klasiv* [Professional Competence of Primary School Teachers: Educational and Methodological Guide for Teachers]: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia vchyteliv. Kharkiv: Vyd-vo «Ranok», 496.
2. Derzhavnyi standart pochatkovoï osvity [State Standard of Primary Education]. Dostupno: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>>.
3. Zorochkina, T.S., 2022. Pidhotovka maibutnykh uchyteliv pochatkovoï shkoly do profesiinoho samovdoskonalennia [Preparing Future Primary School Teachers for Professional Self-Improvement]. *Akademichni studii. Seriia «Pedahohika»*, 1, 117–121.
4. Kalyta, N.V., 2015. Pidhotovka vchytelia pochatkovoï shkoly v konteksti suchasnykh osvitnykh paradyhm [Preparation of Primary School Teachers in the Context of Modern Educational Paradigms]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 14, 265–269. Dostupno: <<http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/014-38.pdf>>.
5. Mamchych, O.S., 2014. Pedahohichna tekhnolohiia formuvannia linhvistychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoï shkoly [Pedagogical Technology for Forming the Linguistic Competence of Future Primary School Teachers]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly*, 42, 112–118.
6. Mordovtseva, N.P., 2023. Kliuchovi pytannia movnoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv pochatkovoï shkoly v umovakh sohodennia [Key Issues of Language Training for Future Primary School Teachers in Today's Conditions]. *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv: pedahohichna ta filolohichna paradyhmy: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi mizhdystsyplinarnoi konferentsii* (m. Ternopil, 11 travnia 2023 roku). Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka, 141–145.
7. Odyntsova, H.V., 2019. Formuvannia movnoi osobystosti maibutnykh fakhivtsiv pochatkovoï osvity v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly [Formation of the Linguistic Personality of Future Primary Education Specialists in the Context of the New Ukrainian School]. *Pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv pochatkovoï ta doshkilnoi osvity: stratehii reformuvannia: kolektyvna monohrafiia za red. V.M. Chaiky, O.I. Yankovych*. Ternopil: *Osadtsa Yu. V.*, 16–25.
8. Ianchuk, N.V., 2014. *Formuvannia movnoi kompetentsii maibutnoho vchytelia-slovesnyka v konteksti funktsionalno-komunikatyvnoho pidkhodu do vyvchennia suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy* [Formation of Linguistic Competence of Future Language Teachers in the Context of the Functional-Communicative Approach to Studying Modern Ukrainian Literary Language]. *Metodychnyi poshuk: Vykladatsko-studentskyi zbirnyk naukovykh prats*, 1, 125–130.
9. Stratulat, N., Martina, O., Tretiak, N., Hordiichuk, M., Boieva, E., & Shvetsova, I., 2021. Speech Culture: Postmodern Dimensions of the Professional Standard. *Postmodern Openings*, 12(2), 367–386. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.2/313>.